

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii Guvernului privind Cerințele la importul produselor derivate din focă

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Cerințelor la importul produselor derivate din focă este elaborat de către Sergiu Balacci, consultant principal, Direcția politici în domeniul conservării naturii și biodiversității, Ministerul Mediului

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prezentul proiect este elaborat în temeiul: art. 11 din Legea nr. 1031/2000 reglementării de stat a activității comerciale externe (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 119-120 art. 838), Legii nr. 112/2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 185- 199, art. 442).

Totodată, proiectul este elaborat în scopul executării poziției 41, Capitolul 27, Clusterul 4, al Planului Național de Acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Estimarea totală a populației globale de foci, incluzând toate speciile, variază între 20 și 30 de milioane de indivizi. Aceste cifre sunt aproximative, deoarece există o diversitate mare de specii și diferențe regionale în ceea ce privește populațiile. De asemenea, schimbările de mediu, vânătoarea și conservarea influențează numărul de foci în diferite părți ale lumii. Totuși, pentru câteva dintre cele mai cunoscute specii de foci, estimările sunt următoarele:

Foca de Groenlanda (*Pagophilus groenlandicus*) – aproximativ 7-8 milioane de indivizi.

Foca cenușie (*Halichoerus grypus*) – 400000-500000 de indivizi.

Foca de Weddell (*Leptonychotes weddellii*) – 800000 de indivizi.

Foca comună (*Phoca vitulina*) – 600000-700000 de indivizi.

Foca călugăr din Hawaii (*Monachus schauinslandi*) – 1400 de indivizi.

Foca cu capișon (*Cystophora cristata*) – 600000 -700000 de indivizi.

Focile sunt în pericol critic de dispariție din cauza pierderii habitatului,

braconajului și poluării. Se înregistrează o scădere constantă de 10-15% în ultimele decenii, în zonele unde se înregistrează reducerea gheții marine din Oceanul Arctic și Atlanticul de Nord afectând habitatele de reproducere ale focilor.

În ciuda reglementărilor mai stricte, vânătoria de focilor și activitățile industriale rămân principalii factori de risc. Vânarea necontrolată a focilor a dus la reducerea drastică a numărului acestora și a provocat îngrijorări serioase din partea opiniei publice și a guvernelor, preocupate de bunăstarea animalelor, având în vedere durerea, suferința psihică, starea de teamă și alte forme de suferință la care sunt supuse focile în timpul uciderii și jupuirii.

Ca răspuns la îngrijorările societății cu privire la bunăstarea animalelor în contextul uciderii și jupuirii focilor, precum și la posibila prezență pe piață a unor produse obținute din animale ucise ilegal, Uniunea Europeană a adoptat norme care reglementează comerțul cu produse din focă, interzicând importul și producerea acestora dacă provin din vânatul ilegal sau comercial.

Eforturile internaționale de conservare, cum ar fi protejarea habitatelor marine și reglementarea vânătoriei, au avut un impact pozitiv asupra stabilizării sau creșterii populațiilor unor specii. În ansamblu, tendința globală pentru populațiile defoci este una de declin pentru speciile dependente de gheață și cele aflate în pericol, dar stabilizare sau creștere pentru alte specii datorită eforturilor de conservare și reglementărilor a vânătoriei comerciale mai stricte și a comerțului cu produse derivate din focă.

La analiza situației actuale a domeniului ce ține de comerțul cu produse derivate din focă în Republica Moldova s-a depistat lipsa totală a legislației care reglementează introducerea și plasarea pe piață a produselor derivate din focă.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect reglementează cerințele referitoare la importul de produse derivate din focă. Acesta reprezintă o inițiativă nouă în legislația națională, având ca obiectiv principal stabilirea unui cadru legal pentru importul și introducerea pe piața în Republica Moldova a acestor produse.

Proiectul urmărește armonizarea legislației naționale cu reglementările europene în vigoare, pentru a asigura conformitatea cu normele internaționale.

Intrarea în vigoare a hotărârii de guvern se va face conform prevederilor legale stabilite de legislația națională. Proiectul nu a prevăzut un termen extins pentru intrarea în vigoare, deoarece actele europene pe care se bazează sunt deja în aplicare, din anii 1993, 2009 și 2015.

Elementele noi ale acestui proiect includ:

- Definierea clară a produselor derivate din focă și condițiile sub care acestea pot fi importate și comercializate pe teritoriul Republicii Moldova.
- Introducerea unor norme stricte de control și monitorizare privind originea și proveniența produselor.
- Stabilirea unor cerințe specifice pentru protecția sănătății publice și siguranței alimentare, în conformitate cu standardele europene.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare.

Opțiunile alternative la reglementările propuse în proiect ar putea include următoarele:

1. Interzicerea completă a importului și introducerii pe piață a produselor derivate din focă indiferent de proveniență sau de contextul cultural/tradițional.

Motive pentru care nu a fost luată în considerare:

- Această opțiune ar fi percepută ca fiind restrictivă și nedreaptă față de comunitățile indigene, în special cele inuite, care depind de vânătoria de foci pentru subsistență.

- Ignoră tradițiile culturale și drepturile aborigenilor de a practica activități care fac parte din moștenirea lor culturală.

- Ar putea genera tensiuni internaționale, mai ales cu țările care recunosc drepturile indigene și au o economie bazată parțial pe aceste activități tradiționale.

2. Liberalizarea completă a comerțului cu produse derivate din focă.

Aceasta ar implica eliminarea tuturor restricțiilor pentru importul și comercializarea produselor derivate din focă, inclusiv pentru produsele obținute în urma vânătorii comerciale.

Motive pentru care nu a fost luată în considerare:

Liberalizarea completă ar ridica probleme etice și ar putea conduce la intensificarea vânătorii comerciale de foci, cu consecințe negative asupra populației de foci și bunăstării acestora.

O astfel de politică ar putea duce la reacții negative din partea organizațiilor internaționale de protecție a animalelor și a consumatorilor.

Ar putea submina eforturile internaționale de conservare a biodiversității și de protejare a ecosistemelor marine.

3. Permitea introducerea pe piață doar a produselor certificate internațional, fără derogări pentru comunitățile indigene.

Aceasta ar presupune ca doar produsele derivate din focă certificate de organisme internaționale să fie permise pentru introducerea pe piață, fără excepții pentru comunitățile indigene.

Motive pentru care nu a fost luată în considerare:

Ar ignora importanța socio-economică și culturală a vânătorii de foci pentru comunitățile indigene, care folosesc aceste produse pentru subzistență, nu în scop comercial.

Lipsa derogărilor ar afecta în mod disproporționat aceste comunități, reducându-le sursele de hrană și venituri și contravenind drepturilor lor culturale și tradiționale recunoscute internațional.

4. Restricții doar pentru anumite specii de foci, nu pentru toate

În loc de restricții generale pentru toate produsele derivate din foci, ar putea fi impuse restricții doar pentru anumite specii de foci care sunt pe cale de dispariție sau care se confruntă cu presiuni majore.

Motive pentru care nu a fost luată în considerare:

Implementarea acestui sistem ar fi complicată din punct de vedere logistic și administrativ, necesitând monitorizare constantă a speciilor și capturilor, ceea ce ar crește costurile de reglementare.

Nu toate țările ar avea capacitatea de a face distincția între speciile de foci, ceea ce ar duce la erori și potențiale abuzuri.

Această abordare ar putea să nu fie suficientă pentru a proteja anumite specii și ecosisteme, și ar putea compromite obiectivele de conservare.

5. Sistem de licențiere pentru importul produselor derivate din focă.

Această opțiune ar implica instituirea unui sistem de licențiere care să permită importul produselor derivate din focă doar în anumite condiții stricte.

Motive pentru care nu a fost luată în considerare:

Sistemul de licențiere ar putea fi greu de implementat și de monitorizat eficient, necesitând resurse administrative considerabile.

Pot apărea dificultăți în aplicarea unui sistem coerent la nivel internațional, ceea ce ar putea duce la ineficiență și scăpări.

Nu ar asigura protecția necesară pentru comunitățile indigene, care ar putea fi afectate în mod disproporționat de restricțiile legate de obținerea licențelor.

Aceste alternative nu au fost luate în considerare din cauza dificultăților etice, culturale, administrative sau legate de conservarea resurselor naturale, respectiv datorită impactului disproporționat asupra comunităților indigene care depind de vânătoarea tradițională de foci pentru subzistență. Abordarea actuală caută să echilibreze necesitatea protecției animalelor și a ecosistemelor cu respectarea drepturilor și tradițiilor comunităților indigene.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public.

Implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului privind Cerințele la importul produselor derivate din focă nu au impact asupra sectorului public și nu generează impacturi structurale și instituționale asupra sistemului administrației publice, precum și nu solicită întreprinderea a careva acțiuni de reformă structurală

sau instituțională.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative.

Implementarea prevederilor proiectului Hotărârii Guvernului nu va necesita alocarea de mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat.

Impactul asupra sectorului privat, ca urmare a implementării cerințelor de interzicere a comercializării produselor derivate din focă, nu se va resimți, deoarece în Republica Moldova nu activează agenți economici activitatea cărora se axează pe comerțul produselor derivate din focă obținute în urma vânătorii comerciale.

Totodată, eventual dacă pe viitor vor fi agenți economici care vor activa în acest domeniu, menționăm că, aceștia nu vor suporta costuri suplimentare deoarece Certificatul necesar de a fi prezentat Serviciului Vamal de obicei se eliberează gratuit.

4.4 Impactul social.

Impactul social al implementării cerințelor privind interzicerea comercializării produselor derivate din focă poate fi semnificativ în mai multe domenii ale vieții sociale, culturale și economice.

În primul rând, aceste cerințe ar putea proteja în mod direct drepturile comunităților indigene, în special cele ale populațiilor inuite și altor comunități indigene care depind tradițional de vânătoria de focă pentru subzistență. Excluderea acestor comunități de la interdicțiile comerciale are ca scop menținerea modului lor tradițional de viață, asigurându-se astfel continuitatea tradițiilor culturale și economice ale acestor grupuri. Protejarea acestor tradiții ajută la păstrarea identității culturale și la prevenirea marginalizării acestor comunități în fața modernizării și globalizării.

În ceea ce privește consumatorii, cerințele vor contribui la creșterea conștientizării privind bunăstarea animalelor și importanța conservării speciilor vulnerabile. Acest lucru poate duce la o schimbare de atitudine în rândul populației generale, spre un consum mai responsabil și sustenabil, promovând valori precum respectul pentru mediu și pentru biodiversitate.

Dintr-o perspectivă juridică și administrativă, implementarea acestor cerințe va spori rolul autorităților de reglementare în controlul importurilor și va necesita o colaborare mai strânsă între instituțiile naționale și europene pentru a asigura respectarea normelor. Acest lucru poate avea un impact pozitiv asupra modernizării și întăririi capacităților administrative și poate contribui la armonizarea legislației naționale cu cea europeană.

În concluzie, impactul social al cerințelor privind interzicerea comercializării produselor derivate din focă este variat și complex, cu efecte pozitive asupra conservării culturii indigene și a mediului.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal.

Prezenta Normă nu aduce atingere cerințelor prevăzute în Legea nr. Nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen.

Proiectul Hotărârii Guvernului nu influențează în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen precum și măsurile menite să elimine discriminarea și să promoveze oportunitățile egale în toate domeniile vieții sociale.

4.5. Impactul asupra mediului.

Implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului privind Cerințele la importul produselor derivate din focă reprezintă un pas important în protejarea acestei specii vulnerabile și în conservarea ecosistemelor marine. Prin restricționarea pieței pentru produse precum blănurile, grăsimile sau alte derivate din focă, se reduce presiunea economică asupra acestor animale, oferindu-le șansade a se reproduce și a reface populațiile decimate de-a lungul decadelor de exploatare intensă.

Unul dintre principalele beneficii ale interdicției este protejarea biodiversității. Speciile de focă joacă un rol esențial în echilibrul ecosistemelor marine, contribuind la menținerea sănătății lanțurilor trofice. Focile se află adesea la vârful lanțului alimentar și influențează indirect abundența și comportamentul altor specii. Reducerea numărului lor poate avea efecte negative asupra întregului ecosistem, afectând și alte animale marine, cum ar fi peștii și crustaceele, și destabilizând întregul mediu.

Pe lângă aspectul ecologic, interdicția poate contribui și la conservarea culturilor și tradițiilor locale ale comunităților care trăiesc în armonie cu mediul înconjurător. În multe regiuni, focile sunt considerate animale carismatice, iar protejarea lor poate aduce beneficii prin dezvoltarea turismului ecologic. Oamenii sunt din ce în ce mai interesați de excursii în natură pentru a observa animalele sălbatice în habitatul lor natural, ceea ce poate genera venituri pentru comunitățile locale și înlocui practicile de vânatoare cu alternative sustenabile.

Cerințele de interdicție au și un impact important asupra educației și conștientizării publicului larg. Campaniile care însoțesc aceste măsuri pot contribui la schimbarea atitudinilor față de produsele derivate din animale și la promovarea valorilor de respect față de natură și de conservare a vieții sălbatice. Pe termen lung, acest lucru poate duce la o schimbare în comportamentele de consum, reducând cererea pentru produse care provin din specii amenințate sau vulnerabile.

Mai mult, conservarea populațiilor de focă nu are doar un impact local, ci și global. Protejarea ecosistemelor marine ajută la menținerea sănătății oceanice, care la rândul său joacă un rol crucial în reglarea climei la nivel global. Oceanele absorb o parte semnificativă din dioxidul de carbon emis în atmosferă și ajută la

moderarea temperaturii globale. Protejarea focilor și a altor specii marine contribuie indirect la combaterea schimbărilor climatice, oferind beneficii la nivel de biodiversitate, și în ceea ce privește sănătatea planetară. În concluzie, implementarea interdicției privind comercializarea produselor derivate din focă poate duce la îmbunătățirea situației populațiilor de animale prin reducerea vânătorii nesustenabile, contribuind astfel la creșterea numărului de focă. Această măsură, alături de alte inițiative de conservare, ajută la menținerea echilibrului ecologic al oceanelor și la protejarea ecosistemelor fragile. Pe termen lung, aceste eforturi vor avea un impact pozitiv asupra biodiversității marine și vor contribui la dezvoltarea unui model de coexistare mai sustenabil între oameni și Natură.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Prezenta Hotărâre transpune:

Directiva Consiliului 83/129/CEE din 28 martie 1983 privind importul în statele membre de piele de pui de focă și de produse derivate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 91 din 9 aprilie 1983, CELEX: 31983L0129, așa cum a fost modificată ultima dată prin Directiva Consiliului din 8 iunie 1989;

Regulamentul (CE) nr. 1007/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind comerțul cu produse derivate din focă, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 286 din 31 octombrie 2009, CELEX: 32009R1007, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2015/1775 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 octombrie 2015;

Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1850 al Comisiei din 13 octombrie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1007/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind comerțul cu produse derivate din focă, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 271 din 16 octombrie 2015, CELEX: 32015R1850.

Pentru a demonstra gradul de compatibilitate a proiectului Hotărârii Guvernului privind Cerințele la importul produselor derivate din focă cu legislația Uniunii Europene, au fost elaborate tabelele de concordanță, care au fost supuse expertizei de compatibilitate de către Centrul de Armonizare a Legislației.

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Obiectivul actelor europene transpuse în proiectul de Hotărâre este de a Reglementa importul produselor derivate din focă. Textul stabilește cadrul legal pentru importul și introducerea pe piață a produselor derivate din focă în Republica Moldova.

Actele indicate în clauza de armonizare nu a fost transpuse anterior în legislația națională.

În urma elaborării a actului național s-a elaborat și Tabelele de Concordanță

care au fost modificate după remiterea acestora autorităților interesate spre avizare și expertizare.

Conform art. 35 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative Proiectul va a fost supus expertizei de către Centrul de Armonizare a Legislației.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul consultării publice, în data de 15.08.2024 a fost plasat pe pagina Particip.gov.md anunțul privind inițierea elaborării proiectului la adresă: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13027

și pe pagina Ministerului Mediului la adresa: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-privind-aprobarea-cerintelor-la-importul-produselor-derivate-din-foca/13027>

Ulterior, proiectul HG a fost supus consultării publice, fiind plasat în data de 03.09.2024 pe pagina oficială a Ministerului „Mediului, și particip.gov.md la următoarea adresă: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13096

7. Concluziile expertizelor

Conform art. 36 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative Proiectul a fost supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție. Obiecțiile au fost luate în considerare la definitivarea proiectului.

Conform art. 37 din legea nr.100/2017 cu privire la actele normative Proiectul a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției. Obiecțiile au fost luate în considerare la definitivarea proiectului.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Implementarea Hotărârii Guvernului privind Cerințele la importul produselor nu necesită modificarea sau abrogarea unor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Prin intervenția propusă, se va crea cadrul juridic național privind cerințele la importul produselor derivate din focă aliniat la acquis-ul comunitar și respectarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere.

Implementarea prevederilor proiectului actului normativ se pune în sarcina Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Serviciul Vamal.

Ministru

Sergiu LAZARENCU

Ex.: Sergiu Balacci

e-mail: serghei.balacci@mediu.gov.md

tel. 022 204 574